De Omgevingswet

Gemeenteraad Barneveld

21 januari 2016

Van der Schoot Advies

Even voorstellen….

- Adviseren, coachen en opleiden
- Auteur

- Blog: Rovoordegemeente.nl
- Zie www.vanderschootadvies

- Vandaag:
  - Wat is de Omgevingswet?
  - Wat komt er nog?
  - Bedoeling van de wet?
  - Nieuwe instrumenten: wat zijn de verschillen?
  - consequenties voor de positie van B&W en de gemeenteraad.
  - Gevolgen voor de organisatie?

Van der Schoot Advies

Wat is omgevingsrecht?

- Recht voor geving
- Ruimtelijke atuur, grondexplo
  monumente eid,
  verkeer, lar rfgoed,
  archeologie .

Van der Schoot Advies

Huidig recht

- Wetgeving per sector
- Gefragmenteerde regelgeving

Van der Schoot Advies

Omgevingswet: Wat is dat?

Van der Schoot Advies

…1 wet? Nee,hoor…..

- 4 AMvB's
- Delen van wetten en specifieke wetten blijven bestaan.
- Algemene wetten blijven bestaan
- 2018: Invoeringswetgeving
- Vanaf 2018: aanvullingswetgeving
- Vanaf 2018: 'rechtersrecht'

Van der Schoot Advies

Dus: we zijn er voorlopig nog niet!

Van der Schoot Advies

Na grote schoonmaak: overzicht

Eenvoudig Beter

Van der Schoot Advies

Omgevingswet: waarom eigenlijk?

- Sectoraal werken te complex: samenhang
- Transitie duurzame samenleving gewenst
- Regionale verschillen
- Meer ruimte voor initiatieven met burgerparticipatie en behoud van rechtsbescherming,

Van der Schoot Advies

Omgevingswet = Tijdgeest

"Yes, the planet got destroyed. But for a beautiful moment in time we created a lot of value for shareholders."

Van der Schoot Advies

HALLO

DE TIJDSGEEST
IS VERANDERD

WE DOEN
HET NU WEER
SAMEN

Loesje

POSTBUS 1045 6801 BA ARNHEM

Van der Schoot Advies

Doel van de Wet

- Verbeterdoelen
- + Maatschappelijke doelen

Van der Schoot Advies

Verbeterdoelen (MvT)

Inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak vergroten

Samenhangende benadering tussen beleid, besluiten en regels (integraal)

Meer bestuurlijke afwegingsruimte

Sneller en beterbesluitvorming

Van der Schoot Advies

Maatschappelijke doelen (art. 1.3)

- ‘Deze wet is met het oog op
  - duurzame ontwikkeling,
  - de bewoonbaarheid van het land en
  - de bescherming en verbetering van het leefmilieu

- gericht op het in onderlinge samenhang

- (a) bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit

  (b) doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. ‘

Waarborgen kwaliteit, ruimte voor ontwikkeling

Van der Schoot Advies

= verbrede reikwijdte

- Fysieke leefomgeving + activiteiten met gevolgen voor de fysieke leefomgeving
- Duurzaamheid: verbeteren van de leefomgeving
- Ontwikkelen (toekomstwaarde), gebruiken (gebruikswaarde) en beheren (belevingswaarde) bij elkaar
- Zorgplicht voor iedereen
- Waarde voor de mens + intrinsieke waarde (omgevingskwaliteit)
- Achterliggende gedachte: primair kwaliteit leefomgeving, economie onderdeel van de afweging

Van der Schoot Advies

Van regels naar vertrouwen

- Burger = zorgplicht eigendommen
- Bedrijven = deelnemers omgevingsrecht
- Overheid =
  - krachtig waar nodig (waterveiligheid),
  - op afstand waar mogelijk (kwaliteit bouwwerken):
    - Bewaakt algemeen belang, resultaat en proces
    - Vangnet als private partijen er niet uitkomen

Van der Schoot Advies

Overheid: taakverdeling

- Decentraal wat kan, centraal wat moet….
- Samenwerking
- Maar: interventie door provincie/rijk l
- = huidige taakverdeling
- Maar:...trend naar regionalisering……

Van der Schoot Advies

Uitgangspunten

- Handhaving als keerzijde van vertrouwen

- Flexibiliteit als antwoord op:
  - complexiteit en
  - duurzaamheid

Van der Schoot Advies

Flexibiliteit?

- D.w.z.
  - Bestuurlijke afwegingsruimte voor overheid
  - Handelingsruimte voor burgers en bedrijven.
- 6 vormen: in regels, gebiedsgericht maatwerk en individueel maatwerk
- Verantwoordelijkheid leggen bij concrete situaties
- Doel: kwalitatief betere besluiten/projecten.
- Dienstbaar aan doel van de wet: samenhang

Van der Schoot Advies

Rechtszekerheid?

- Heldere procedure
- Helder besluit
  - Wettelijke randvoorwaarden
  - Maatschappelijke doelen
  - Gereguleerd via de AMvB's

- Alleen individueel maatwerk is onvoorspelbaar voor een initiatiefnemer
- Rechtsbescherming bij concreet besluit

Van der Schoot Advies

NB

Let op: dun lijntje naar willekeur en waan van de dag.

- Nodig is:
  - Visie
  - Duidelijk proces
  - Visie op kiespijn

Van der Schoot Advies

Van der Schoot Advies

Van der Schoot Advies

Inhoud en instrumenten

- 6 kerninstrumenten
  - Omgevingsvisie
  - Programma
  - Omgevingsverordening
  - Omgevingsplan
  - Omgevingsvergunning
  - Projectbesluit

Uitgangspunt:
Scheiding beleid en normstelling

Van der Schoot Advies

Instrumenten gemeente

- Omgevingsvisie (SV Wro)
- Programma (SV Wro, beheers- en uitvoeringsplannen)

→ beleid

- Omgevingsplan (Bp/BV Wro)

→ normstelling

- Maatwerkvoorschriften (Wm)
- Gelijkwaardigheidsmaatregel (Wm)
- Omgevingsvergunning (Wabo)
- Wijziging omgevingsplan (Wro)
- Experimenten (art. 23.3 Ow) (Chw)

→ Concrete besluiten

- Daarnaast: ondersteunende instrumenten

Van der Schoot Advies

Omgevingsvisie

- **Lange termijn visie:**
  - Hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving
  - Hoofdlijnen ontwikkeling, gebruik, bescherming en behoud van het grondgebied
  - Hoofdzaken integrale beleid.
- Verplicht 1 per overheidslaag (meerdere mag)
- **Gemeenteraad bindt zichzelf: doorwerking afdwingen!!**
- Doel:
  - samenhang in beleid en uitvoering
  - duurzame ontwikkeling: bereiken omgevingswaarden
  - = vertaling maatschappelijke doelen

Van der Schoot Advies

Programma

- Uitwerking omgevingsvisie in concreter beleid:
  - voor aspect fysieke leefomgeving
  - voor bepaald gebied
  - eventueel: sturingsinstrumenten
  - maatregelen om omgevingswaarden/doelstellingen te halen.
- = integraal, sectoraal of multisectoraal, termijn
- B&W bindt zichzelf; doorwerking via andere instrumenten
- Geen beroep, wel inspraak/voorbereiding afd. 3.4 Awb
- Naar behoefte, soms verplicht (overschrijding omgevingswaarde blijkens **monitoring**)

Van der Schoot Advies

Beleidscyclus voor kwaliteit flo

Van der Schoot Advies

Verschil met nu

- Omgevingsvisie:
  - Verbrede reikwijdte
  - Ontwikkeling, gebruik en beheer samen
  - Duurzaamheid
  - Beleid voor Omgevingswaarden
  - Ook gezondheid

- Programma:
  - Goed instrument om doelen te bereiken.
  - Programma met programmatische aanpak = juridisch instrument = nieuw voor gemeenten
  - Geschikt voor regelen van transformatie/herstructureringen van gebieden
  - Niet meer taak van de gemeenteraad!!

Van der Schoot Advies

Omgevingsplan

- Verplicht: 1 per gemeente
- **Gemeenteraad** bindt iedereen met:
  - **Regels** over:
    - activiteiten
    - modernisering gebieden en gebouwen
    - welstand
  - **Evenwichtige toedeling van functies aan locaties**
  - Eventueel ook: **omgevingswaarden (geluid, stof)**
  - Inclusief: bijbehorende **maatregelen** en het **beheer.**

Van der Schoot Advies

Bundeling van:

- Bestemmingsplannen
- Verordening voor in- en uitritten
- Kapverordening
- Ligplaatsenverordening
- Monumentenverordening
- Geurverordening
- Reclameverordening
- Deel APV dat over fysieke leefomgeving gaat
- Etc…

Van der Schoot Advies

Omgevingsplan

- Met oog op doelen van de wet (duurzaamheid)
- Delegatie van onderdelen aan B&W mogelijk!
- **Globaliteit/ Flexibiliteit:** bandbreedte: concrete invulling op vergunningniveau door B&W
- Onderzoekslast en kostenverhaal mag doorgeschoven worden naar concrete invulling!
- Gemeenteraad gaat over het 'wat' en niet over het 'hoe' (kaderstelling)

Van der Schoot Advies

Omgevingswaarden

- = gewenste staat/kwaliteit onderdeel fysieke leefomgeving
- in meetbare, berekenbare eenheden of objectieve termen (geluid, stof, geur etc.)

- Gemeenteraad in omgevingsplan (tenzij rijk, provincie en waterschap andere omgevingswaarden hanteren).

- Leidt voor B&W tot:
  - Plicht tot monitoring
  - Plicht tot opstellen programma

- Doorwerking via andere regels in het omgevingsplan

Van der Schoot Advies

Verschil met nu

- Inhoudelijk:
  - 1 Omgevingsplan
  - Verruimde reikwijdte
  - Gericht op duurzaamheid
  - Gericht op bereiken waarden/doelen
  - Meer kansen voor globaliteit
- Kostenverhaal doorschuiven
- Delegatie…..

Van der Schoot Advies

Afwijken van omgevingsplan

- Minder vaak nodig vanwege globaliteit???
- Afwijken: hoe?
  - Via wijziging omgevingsplan (raad of B&W na delegatie)
  - Omgevingsvergunning voor afwijkingsactiviteit (B&W)
    - Na 5 jaar in het omgevingsplan opnemen
    - Vergunning = toetsingskader bouwomgevingsvergunning
    - Positie van de gemeenteraad: adviseur??
    - Procedure bij beroep langer (eerst rechtbank dan Afdeling…)

Van der Schoot Advies

Grote projecten

- Waterschap, provincie en rijk: projectbesluit.

- Gemeenteraad kan vergelijkbare procedure voorschrijven bij grootschalige projecten met publiek belang

- Voordeel: versnelde behandeling rechter
- = concurrent van gewone voorbereiding regels (inspraak) of coördineren

Van der Schoot Advies

Verschil met nu

- Keuzemogelijkheid blijft
- Gemeenteraad moet positie kiezen over betrokkenheid bij afwijken
- Gemeenteraad bepaalt eigen kracht
- Meer beleidsmatige en politieke sturing nodig
- Voorkeur voor wijziging omgevingsplan met delegatie??

Van der Schoot Advies

simple is beautiful.

Van der Schoot Advies

Vraag

- Hoe ga je hiermee om?
  - Als organisatie
  - Als mens

Van der Schoot Advies

Wat moet er veranderen

- Samenhang voorop (integraal)
- Meer gericht op verduurzaming en verbetering leefmilieu
- Van ‘blauwdrukdenken’ naar denken vanuit initiatiefnemers en burgerparticipatie:
  - Samen gewenste kwaliteit vaststellen (omgevingsvisie)
  - Duidelijke rol bij besluiten over kaders
  - Betrokkenheid aan de voorkant
  - Rechtsbescherming achteraf zoveel mogelijk vermijden
- Actieve aanpak: beleidscyclus/monitoren, gericht op resultaat.

Van der Schoot Advies

Nodig: paradigmawisseling

What do you see?
By shifting perspective you might see an old woman or a young woman.

Van der Schoot Advies

Rol van de raad

- Kaders stellen (omgevingsvisie)
- Uitvoering sturen (programma's, programmatische aanpak)
- Bindende regels stellen (omgevingsplan)
- Duurzaamheidsambitie bepalen (omgevingsvisie, omgevingsplan, omgevingswaarden, programma)
- Inhoud:
  - Raad kijkt naar gebiedstypen en stelt kwaliteit per gebied vast
  - Raad stelt geluids- geur- en stofniveau vast: bepaalt leefkwaliteit in de gemeente
- Bestuurlijke afwegingsruimte van B&W bepalen (omgevingsplan): eigen kracht bewaken…..
- Controleren van B&W (monitoren, afwijken, beleidscyclus)
- Verbinding naar de samenleving: wat is burgerparticipatie in Barneveld?

Van der Schoot Advies

Wat is het verschil tussen het omgevingsplan en de omgevingsvisie?

Wat is de meerwaarde van de omgevingsvisie?

Wat zet ik in een omgevingsplan en wat zet ik in een omgevingsvisie?

Wat is de rol van de raad.... hoe gaan we om met burgerinitiatieven

Wat moet ik vastleggen en wat wil ik flexibel houden?

Hoe kan een omgevingsplan eruit zien en wat is het verschil met het bestemmingsplan?

Wanneer is een ruimtelijk initiatief een goed idee?

Experimenteren? Afwachten? Hoe maak ik het eenvoudiger? Gewoon doen?

Hoe maak ik een flexibel plan én zorg ik voor voldoende rechtszekerheid?

Samen kom je verder, maar hoe maak je samen een visie?

2015: bewustwording, verkenning

2016: verdieping, AMvB's

2017: voorsorteren op verandering

2018: invoering, verandering

Vanaf 2018: constante verandering

Nu al eenvoudig beter?

- Budget!!
- Ambitieniveau Barneveld?
  - burgerparticipatie
  - In beeld brengen gebiedskenmerken (woonwijken, centrum, bedrijventerreinen (gebiedsanalyse)
  - Gewenste kwaliteit voor lucht, bodem, geluid, geur, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit
- Organiseren beleidscyclus, monitoren en handhaven
- Gun B&W en ambtenaren experimenteerruimte en fouten…
- Experimenteren via de Crisis- en herstelwet

Van der Schoot Advies

Conclusie

- Veel mogelijkheden
- Beter? Hangt van praktijk en spelers af
- Eenvoudig? Voorlopig nog even niet.
- Klaar in 2018: nog lang niet….
- Goed voor de democratie??Gemeenteraad let op uw saeck!!!

Van der Schoot Advies

Kernboodschap

Aan de slag ermee!
Benut kansen!
Let op de bedoeling!
Bewaak uw positie!

Van der Schoot Advies

Komt wel goed met die wet!

Slot

Vragen?
vanderschoot-jur.advies@hetnet.nl

Rest mij..
… u allen een goede paradigmawisseling toe te wensen!

Van der Schoot Advies